

שכחת השואה - סכנה קיומית

אסור לאפשר לשנים שיחלפו להפוך את השואה לפרק משני בספרי ההיסטוריה • שכחת השואה היא סכנה קיומית למדינת ישראל • חייבים בחינת בגרות בפרק השואה ובוודאי השנה כי זו הערובה הכמעט יחידה בהבנת משמעות המילים: "לעולם לא עוד"

תורה של ה-7 באוקטובר היו לנו את כל מערכות ההגנה הנדרשות וכולן כשלו.

בקטנה

ב-7 באוקטובר 2023 מדינת ישראל עברה טלטלה קשה, דווקא ברגעים אלו יש מי שבחר להשמיט את פרק השואה מהחובה להיבחן בו בבחינת הבגרות של תלמידי ישראל. כדאי שנשאל את עצמנו ביושר עד כמה שולטים ילדי ישראל הנבחנים בהיסטוריה ובמורשת שלנו? התשובה עגומה למדי - חייבים למידה משמעותית ומעמיקה הכוללת גם עבודות בנושא וישנן דרכים רבות לעשייה והעמקה בנושא. אסור באיסור מוחלט לפגוע בהיקף לימודי השואה. בחינת הבגרות בפרק השואה היא הערובה הכמעט יחידה להבנה של החומר הנלמד.

שנים רבות לפני פרישתי לגימלאות במסגרת עבודתי במערכת הביטחון, השתתפתי ותיעדתי בין היתר את המסעות לפולין במסגרת פרויקט "עדים במדים". לצד חיילי צה"ל, השתתפו במסעות אלו גם שורדי שואה שרובם אינם עימנו עוד, הם היוו את העדות החיה בכל הקשור בתיאור מה שקרה שם באותם מחנות השמדה. הם הפליאו בהסברת מורשת מזרח אירופה לצד התקומה שבהקמת מדינת היהודים.

החוויה הייתה קשה ובלתי נשכחת. מסע שלצד תחושת הזוועה הבלתי נתפסת, הותיר גאווה רבה - לצפות בקציני צבא הגנה לישראל צועדים על האדמה הארוכה, זו שעליה כבן לשורדי שואה, יכולתי רק לדמיין את מה שחוו הוריי ששרדו את הזוועות.

כמי ששרד את השורדים, "אנשים חיים ללא רוח חיים", כך נהגתי לכוונת את הוריי. נשבעתי לעצמי, שלא לאפשר להפוך את השואה לפרק משני. בתוך כך, בכל שנה אני נוהג לעבור בין בתי הספר לקבץ סביבי את שכבת ה' ו-ו' ולשתפם בסיפור האישי שלי ב"לשרוד את השורדים" - כיצד היה לגדול בבית עם זוג הורים עם נכות פיזית ונפשית ולא לאבד את התקוה. שכחת השואה היא סכנה קיומית למדינת ישראל, ולכן קיימת חשיבות רבה לבחינת הבגרות בנושא השואה והיא חייבת להתקיים ובודאי בשנה זו. מן הראוי ששר החינוך, כמי שהחליט שלא לקיים השנה את בחינת הבגרות בנושא, ישאל את עצמו - האם לשחיקה בלימוד השואה, בהבנת לקחיה, בהבהרת מקומה ומשמעותה, ישנה תרומה מסוימת בתרדמת שאחזה בכולנו? ההפתעה מתגובת ראשי הרווארד, התדהמה מארגוני הנשים ששותקים אל מול מעשי האונס המחרידים, הפליאה שלנו לנוכח התביעה ההזויה בבית הדין הבינלאומי בהאג - היתכן שכל אלה נובעים מכך שאולי שכחנו? או שלא הפנמנו די את לקחי השואה?

שר החינוך יואב קיש הודיע כי פרק השואה בבגרות בהיסטוריה יהיה רשות, המשמעות היא שתלמידים לא יהיו מחוייבים להיבחן עליו. ולמרות הביקורת: לימודי השואה לא יהיו בגדר חובה בבגרות השנה.

לזכור ולא לשכוח

את השואה חייבים ללמוד והרבה, מתוך ההבנה "לזכור ולא לשכוח" שאין לנו מדינה אחרת אחרי מה שעבר על העם היהודי במחנות ההשמדה. לא ירחק היום בו תיפתח מהדורת החדשות במילים: "היום הלך לעולמו שורד השואה האחרון" וההיסטוריונים יאמרו: "מעתה, לימודי השואה יעברו מבני אנוש לספרי לימוד, ומבתיים של אנשים למוזיאונים ואתרים". בעוד מספר שנים, הרוב שהכיר שורדי שואה, גם הוא ילך לעולמו, וכשהשואה תהפוך לעוד אות בספרי ההיסטוריה - תתחולל כאן סכנה גדולה: הקטסטרופה הגדולה ביותר בתולדות האנושות תהפוך מנשמות לאותיות, הפנים העצובות והזוועות חרוטי המספר, יתפכו לעוד סיפור על עוד זוועה שהתחוללה במקום כלשהו במזרח אירופה.

את סיפורי השואה חייבים ללמוד, והרבה - לא רק כדי להנציח את הניספים - אלה כדי להבין שמדינת ישראל הייתה ועודנה, הבית שבא להגן על כל יהודי מפני האכזריות, השנאה והטבח ששררו שם במחנות ההשמדה. במקום שבו נמחק צלם אנוש, קמה וניצבה מדינת היהודים שהיא גם התשובה המוסרית לשואה, מדינה שאמורה להציג לעולם סיפור חדש - על רגישות, חמלה, אהבת אדם והיחס לאחר.

הקשר בין השואה לאסון העוטף

המילים "לעולם לא עוד" מתייחסות בראש ובראשונה לאנטישמיות, למשרפות של אושוויץ, לאבני טרבלניקה, וגם לקבר האחים בעיירה פקחבה ויתר רחבי מזרח אירופה. יחד למדנו על שורשי האנטישמיות - פעמים רבות ניסיתי להבהיר שלא די בכוח צבאי שיגן עלינו, זיכרון השואה הוא שסייע לנו בהפיכתה של ישראל מברית גורל לברית ייעוד. זכור לי מחדל יום הכיפורים של שנת 73, הייתי אז חייל בשירות חובה; שר הביטחון דאז היה משה דיין שאמר ברגע מסוים את המילים "חורבן בית שלישי", ולמרות הכל צלחנו וניצחנו את המלחמה ביד רמה ובזכות החוסן הלאומי והצבא הנדיר שלנו. 50 שנה אחרי - בחלומותיי הפרועים ביותר לא העליתי בדעתי שבאוקטובר 2023 אעלה על דל שפתי, שוב את המילים: "לעולם לא עוד". על הקשר שבין שואת אירופה לאסון עוטף עזה ייכתבו עוד מחקרים רבים. על דבר אחד אפשר להסכים: בפולין, אוקראינה, רומניה, הונגריה, צרפת, היהודים היו בודדים וחסרי הגנה - ללא צבא, ללא כוח מגן, ללא אמצעי שמירה. ביום שמחת